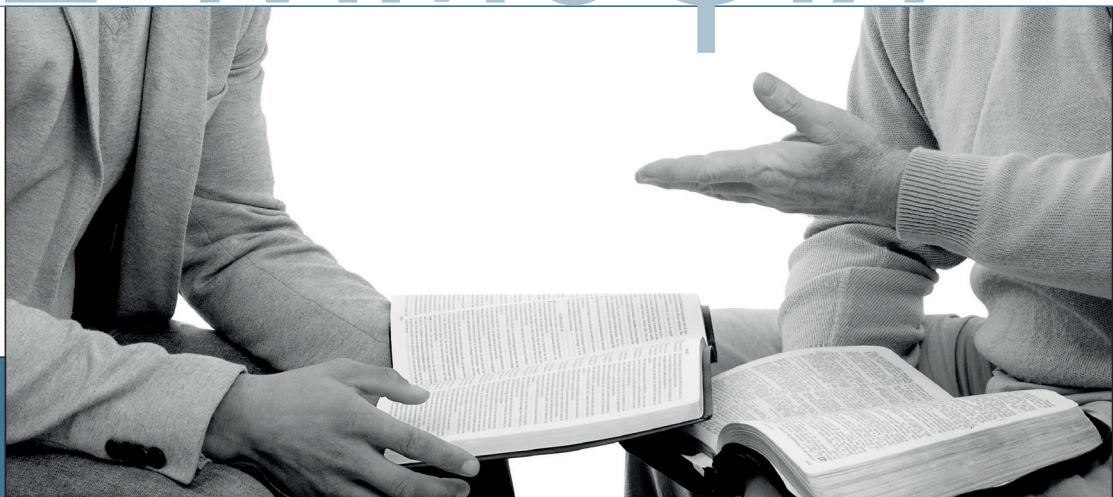

Вивчення другого послання
св. апостола Павла до Тимофія

2 Тимофія

Посібник для лідера
та
посібник для учня

*А що чув ти від мене при багатьох свідках,
те передай вірним людям,
що будуть спроможні й інших навчити*

2 Тимофія 2:2

www.kraynebo.com

Видавництво «Крайнебо»
Львів, Україна

УДК 27-248.66-273
К 342

ВИВЧЕННЯ ДРУГОГО ПОСЛАННЯ СВ. АПОСТОЛА ПАВЛА ДО ТИМОФІЯ

ПОСІБНИК ДЛЯ ЛІДЕРА
ТА
ПОСІБНИК ДЛЯ УЧНЯ

Усі права збережені © 2007 Тимоті Дж. Келлер та Пресвітеріанська церква Відкупителя.

Усі права збережені. Відповідно до обмежень щодо авторських прав, жодну частину цього матеріалу не можна відтворювати в будь-який спосіб або зберігати будь-яким засобом без дозволу *Пресвітеріанської церкви Відкупителя (Redeemer Presbyterian Church 271 Madison Ave., Suite 1600 New York, NY 10016)*

Переклад українською мовою.
Усі права збережені © 2018 Видавництво «Крайнебо»

Версія 2 – 9 лютого 2018 р.

ISBN 978-617-7601-22-6

© 2007 Тимоті Дж. Келлер
та Пресвітеріанська церква Відкупителя
© 2018 Видавництво «Крайнебо»

Вивчення другого послання св. апостола Павла до Тимофія

Зміст

ПОСІБНИК ДЛЯ ЛІДЕРА		5
Вступ		7
Заняття 1	2 Тимофія 1:1–18 Доручення стерегти Євангеліє	9
Заняття 2	2 Тимофія 2:1–13 Доручення страждати заради Євангелія	17
Заняття 3	2 Тимофія 2:14–26 Доручення розвивати характер відповідно до Євангелія	25
Заняття 4	2 Тимофія 3:1–17 Доручення триматися Євангелія	31
Заняття 5	2 Тимофія 4:1–22 Доручення проповідувати Євангеліє	37
ПОСІБНИК ДЛЯ УЧНЯ		43
Вступ		45
Заняття 1	2 Тимофія 1:1–18 Доручення стерегти Євангеліє	47
Заняття 2	2 Тимофія 2:1–13 Доручення страждати заради Євангелія	49
Заняття 3	2 Тимофія 2:14–26 Доручення розвивати характер відповідно до Євангелія	51
Заняття 4	2 Тимофія 3:1–17 Доручення триматися Євангелія	53
Заняття 5	2 Тимофія 4:1–22 Доручення проповідувати Євангеліє	55

Частина I
Посібник
для лідера

2 Тимофія

ВСТУП

Друге послання св. апостола Павла до Тимофія є, мабуть, його останнім листом. Павло писав його, коли був уже старенький і перебував у в'язниці.

На відміну від досить "приємного" ув'язнення, описаного в кінці книги Дії, цього разу Павло опинився там, де "темне підземелля з отвором у стелі для проходження променів світла і повітря".¹ Його сковують ланцюги (1:16; 2:9), і він глибоко страждає від самотності (4:9-13). Апостол очікує, що найближчим часом його стратять (4:6-8). Такі реалії роблять це послання Павла одним із найбільш глибоко зворушливих і сповнених людських переживань.

Як би важко не було Павлові, його думки й надалі спрямовані на поширення Євангелія та на славу Божу. Знаючи, як швидко ми спрямовуємо наші думки на себе, коли страждаємо, нас не можуть не вражати особистість Павла і його характер. Його життя і думки сповнені любові до Бога. Зокрема, його найбільше непокоїть майбутнє церкви. "Його власна апостольська праця завершилася... Але тепер він повинен подбати про віру після свого відходу, особливо за її передання (незаплямоване, незіпсоване) майбутнім поколінням. Тому він посилає Тимофію це почесне доручення. Він повинен зберегти те, що отримав, за всяку ціну, і передати це вірним чоловікам, які зі свого боку зможуть навчати також й інших (2:2)".²

Легко зрозуміти, чому вивчення цього листа є настільки актуальним для тих, хто обіймає лідерські посади. Ми хочемо прищепити лідерські риси тим, хто "палко любить Бога і є милосердним до людей", так щоб через їхнє лідерство інші змогли розвинути такі ж риси й, можливо, також стали лідерами. Звісно, що ніхто з нас не є настільки переповненим любов'ю чи милосердям, як би ми цього хотіли. Але сподіваємося, що під час вивчення цього дуже особистого послання слова Павла, які втілюють такі риси, проникатимуть у наші серця і зроблять нас більш схожими до нього в нашій любові до Бога й милосерді до інших.

2 Тимофія

Доручення стерегти Євангеліє

Заняття 1 | 2 Тимофія 1:1–18

1. Назвіть одну людину, яка сильно вплинула на Ваше життя. Яким чином ця людина вплинула на Вас?

Прочитайте 2 Тимофія 1:1–18

2. Як Павло ідентифікує себе на початку цього листа? Чому таке самоусвідомлення є важливим? Як його розуміння своєї ролі вплинуло на те, як він жив?
3. Як Ваше самоусвідомлення впливає на Ваш спосіб життя і вибір, який Ви робите?
4. Дивлячись на цей перший розділ, що Вам вдається спостерегти щодо Тимофія і Павла? Як би Ви описали їхні стосунки? Як у церкві ми можемо плекати стосунки, подібні до їхніх?
5. Яке євангельське послання міститься у 9-ому і 10-ому віршах? Які проблеми в нашому житті воно описує? Який аспект послання, на Вашу думку, найлегше зрозуміти неправильно чи про який із аспектів ми часто забуваємо?

6. Які метафори Павло використовує, щоб описати Євангеліє, яке Тимофій повинен стерегти? Що вони говорять нам про Євангеліє?

7. Що означає “стерегти” Євангеліє? Чому це так важливо і як ми можемо це робити? Хто врешті-решт стереже Євангеліє? Чому це так важливо розуміти?

8. Павло чотири рази порушує в цьому розділі (вірші 8, 12, 16) питання сорому. Які є нагоди і причини для сорому? Чому Павло зосереджує на цій темі так багато уваги?

ГОЛОВНІ ДУМКИ

Усвідомлюючи, що скоро помре, Павло дає доручення берегти євангельське послання незаплямованим. Він намагається різними способами повідомити Тимофію, що той не повинен дозволити, щоб послання Євангелія якимось чином зазнало спотворень чи змін. Він не повинен дозволити, щоб страх, сором чи страждання вплинули на те, як він передає Євангеліє. Натомість він повинен ретельно стерегти і поширювати тільки таке послання, яке дає життя.

КОМЕНТАРІ ДО УРИВКА ТА ВІДПОВІДІ НА ЗАПИТАННЯ

1. Вивчення якогось питання краще починати з вступного запитання, яке потрібно поставити перед прочитанням уривка. Його основна мета полягає в тому, щоб підготувати і розговорити людей перед тим, як заглиблюватися в уривок. Варто заохочувати, щоб розмова текла невимушено.

2. Павло ідентифікує себе як “з волі Божої апостол Христа Ісуса, за обітницею життя, що в Христі Ісусі” (вірш 1). Це вказує нам на його Богоцентричне, євангелієцентричне розуміння себе. Він дозволяє, щоб Бог визначав його ідентичність, і живе цим визначенням.

Павло насамперед каже, що є "апостолом". Слово "апостол" у Біблії є дуже конкретним. Воно стосується тільки певної групи людей, які (1) бачили воскреслого Ісуса і (2) були спеціальними посланцями ("апостол" означає "посланий") Ісуса, щоб представляти Його і навчати від Його імені. Вони відрізняються від інших Христових послідовників. Павло розуміє дари і покликання, які Бог дав йому. Із цього самоусвідомлення випливають його вибір, рішення і використання його часу. Це – основа того, як і куди він вкладає свої ресурси.

По-друге, Павло є апостолом "з волі Божої". Ні він, ані жодна інша людина не обрала його апостолом. Він був апостолом, тому що Бог вибрав його для цього. Озброєний цією істиною, Павло був здатний витривало виконувати доручення, до яких Бог покликав його, незалежно від перешкод і розчарувань, які траплялися на його шляху. Павло був упевнений, що Творець Всесвіту і Спаситель світу дав йому певну владу. Отже, він міг використовувати цю владу з упевненістю.

По-третє, він був апостолом "за обітницею життя". Це один зі способів опису Євангелія, яке дає життя зараз і назавжди. Павло був покликаний до обов'язків, які є радісними обов'язками, тому що він проголошує "життя", яке тепер має. Очевидно, Павло досі захоплений істиною Євангелія. Радість у його житті можна побачити навіть тоді, коли він перебуває у в'язниці.

3. Це дуже практичне запитання дає Вам, як лідеру, можливість змодельовати для Вашої групи те, як Ваше відчуття обдарованості та Божого покликання у Вашому житті визначають те, яким чином Ви думаєте, дієте й ухвалюєте рішення. Це дасть членам групи можливість замислитися над тим, чи дозволяють вони, щоб усвідомлення Божого покликання керувало їхнім життям; це закликає їх проаналізувати, як реалії їхніх дарів і покликання можуть надалі повчати та змінювати їхнє життя. Було б дуже доречно звернути особливу увагу на покликання членів групи та на те, як воно впливає на їхні життя.

4. Щодо Тимофія можна виокремити таке: (1) Він був вихований у благочестивому домі. Його матір і бабуся передали йому віру. (2) Він, мабуть, мав дар до навчання і проповіді, адже покладання рук у церкві використовували для того, щоб посвятити особу для служіння Євангелію. (3) Він був сором'язливим, можливо, навіть інтравертом, більше пасивним, ніж активним. Є декілька ознак того, що ця сором'язливість була досить сильною й обмежувала те, як він використовував свої дари, – до тієї міри, що вони частково втрачали свою гостроту. Один із англійських висловів каже: "Якщо Ви не використовуєте чогось, Ви це втрачаєте" (If you don't use it, you lose it). Тому Павло радить Тимофію "розігрівати" чи "розпалювати" свої дари.

Про Павла ми дізнаємося таке: (1) Він був апостолом. (2) Він мав дуже потужне розуміння того, що його апостольство прийшло від Бога, і це зробило його надзвичайно сміливим. Він не боявся напоумляти інших. (3) Він почувався покинутим і трохі самотнім.

Стосунки між Павлом і Тимофієм, мабуть, були теплими і щирими. Хоча Павло був старшим за Тимофія і вищим за нього з позиції влади, їхні стосунки характеризувала взаємна любов. Павло називає Тимофія "улюбленим сином" (вірш 2). Тимофій плакав під час їхнього останнього прощання, і Павло прагне побачити його ще раз. Він очікує, що момент їхньої зустрічі буде сповнений радості. Стосунки, які мають таку емоційну інтенсивність, часто існують лише тоді, коли люди вразливі одне перед одним і разом виконували якесь завдання.

Важливість стосунків у церкві навряд чи можна переоцінити. У своїй книзі про служіння в малих групах "Прийдешня церковна революція" (*The Coming Church Revolution*) Карл Джордж пише: "У церкві майбутнього пастори будуть зосереджені на розвитку людей і служитимуть через стосунки. Лідери малих груп зосереджуватимуться на стосунках більше, ніж на зустрічах, і кожна мала група буде глибоко цінувати навчання і дружню турботу одне про одного... Лідерство на основі стосунків згуртовує людей і зосереджене на тому, що вони отримують допомогу".³

5. Євангельська звістка полягає в тому, що без жодних наших зусиль Бог у Христі врятував нас від гріха і смерті та дав нам життя і святість.

По-перше, християнська віра є релігією спасіння: "Бог спас нас" (вірш 9). Це навчає нас, що ми є абсолютно безпорадними у тому, щоб врятувати себе від нашого скрутного становища. Ми є мертвими перед Богом і не можемо змінити цю ситуацію. Бог зробив для нас те, що ми не могли зробити для себе.

По-друге, ми врятовані від гріха і смерті: "що й смерть зруйнував" (вірш 10). Смерть – такою є плата працівникам гріха. Ми згрішили, і тому смерть – це наша частка. Ми згрішили, стали рабами гріха і без Його втручання не можемо жити так, як Бог наперед приготував. Якщо Бог не втрутиться, то після смерті у нас не залишиться нічого, окрім страху засудження.

По-третє, це спасіння прийшло завдяки історичним діям Христа в Його житті, смерті, воскресінні та вознесінні: "з благодаті, що тепер об'явилась через з'явлення Спасителя нашого Христа Ісуса" (вірш 10).

По-четверте, ми спасенні для життя і святості: "Бог... покликав нас святим покликом... і вивів на світло життя та нетління" (вірш 10). Євангеліє пропонує більше, ніж просто позбутися негативних наслідків гріха, суду та смерті. Воно також приносить позитивні благословення. Ми отримуємо вічне життя, куди входить оновлення серця і відновлені стосунки з Богом (Івана 17:3). Ми також оновлюємося у святості. Справжнє спасіння завжди передбачає позбавлення від гріха й отримання святості, тому що відвернутися від гріха означає зростати в святості. Зміна життя є невід'ємною частиною спасіння.

По-п'яте, джерелом цього спасіння є лише благодать: "не за наші діла, але з волі Своєї та з благодаті, що нам дана в Христі Ісусі" (вірш 9). Це спасіння є повністю Божою дією. Наша частка у спасінні – це тільки наш гріх. Бог є Тим, Хто першим забажав, досягнув і звершив спасіння. Його дано нам благодаттю від початку до кінця. Ми жодним чином не долучилися до нього.

Це – послання Євангелія. Якщо Ви пропустите будь-який із цих елементів, Ви зміните послання і позбавите його сили. Коли ми глибоко розуміємо наше скрутне становище, Євангеліє глибоко промовляє у нашому житті. Кожен живе і боїться смерті, незалежно від того, чи визнає він це, чи ні. Смерть кидає величезну тінь на ціле життя. З одного боку, наше життя не має сенсу, якщо немає життя після смерті. З іншого боку, реальність смерті переконує нас у нашій провині й занурює нас у страх Божого праведного суду. Саме смерть – це те єдине в житті, перед чим ми є абсолютно безсилями; ми не можемо відвернути її. Знання того, що Христос знищив і знесилив смерть, – це добра новина для тих, хто має вуха, щоб слухати.

6. Павло використовує дві метафори, говорячи про Євангеліє: “здорові слова” і “добро припоручене”. Сказати про Євангеліє як про *здорове вчення* – означає підкреслити повноту, яку дає Євангеліє. “Здорові” слова – це життєдайні слова. Слова Євангелія не є мертвими чи знівеченими, тому й не можуть заразити своїх слухачів хворобою. Натомість із багатьма вченнями людей відбувається щось протилежне. Вони виглядають привабливими. Вони виглядають так, наче приносять здоров'я і повноту. Але, правду кажучи, ці слова є хворими, і, коли ми приймаємо їх, вони завдають шкоди нашому життю. Євангеліє є здоровим, життєдайним вченням. Ті, хто приймає його, бачать, що можуть зрозуміти реальність у процесі її пережиття. Воно не спиняє зростання тих, хто приймає його, а на противагу цьому – зумовлює зростання і розквіт у нашому житті.

Коли ми говоримо про Євангеліє як про *добро припоручене*, це підкреслює, що воно є скарбом. Євангеліє – ось багатство і достаток для тих, хто приймає його. Воно не спустошує Ваше життя. Це – дорогоцінне і безцінне послання. Ми повинні стерегти, щоб воно не було затьмарене тими, хто змінює його послання. Воно втрачає свою цінність і красу, якщо його розбавляти або перекручувати. Тільки його первозданна істина залишається безцінним посланням, яке здатне Вас збагатити.

7. Коли Ви стережете щось, Ви захищаєте його від шкоди. Коли Ви стережете щось, то не дозволяєте нікому пошкодити його. Тому коли ми стережемо Євангеліє, ми оберігаємо його від нівечення, спотворень, деформації чи будь-яких змін. Для Павла оберігання Євангелія є настільки важливим, що в іншому місці в Писанні він пише: “Але якби й ми або Ангол із неба зачав благовістити вам не те, що ми вам благовістили, нехай буде проклятий!” (Галатів 1:8) Сильні слова Павла роблять очевидним те, що оберігання Євангелія має першорядне значення. Але чому? Тому що Євангеліє – це істина про Бога. Щоразу, коли проповідується спотворене Євангеліє, про Бога поширюється брехня. Коли поширюється брехня про Бога – про Того, Кому належить цей світ і Хто керує ним, це неодмінно змінюватиме спосіб нашого життя.

Юджин Петерсон пояснив це так: “Павло не є толератним, коли людям, яких він любить, говорять брехню про Бога, тому що він знає, що така брехня погіршить їхнє життя, знизить життєздатність їхнього духа, ув'язнить їх у колишніх почуттях провини і покалічить їх тривогами і страхами... Павло вважає так:

брехня про Бога стає брехнею про життя, і він не допустить цього. Нічого не важить більше у тому, як ми живемо, ніж те, що ми думаємо про Бога. Неправильне розуміння у нашій свідомості стає неправильним розумінням у нашому житті. Неправильне уявлення про Бога призводить до недбалості і боягузтва, страху і хворобливих емоцій.

“Чи не найбільше зло, якого одна людина може завдати іншій, – це брехати їй про Бога... Сказати людині, що Бог є гнівним тираном – це велике зло, [тому що людина, яка повірить у це, буде] захищатися й уникатиме Його, якщо зможе. Це велике зло – сказати людині, що Бог є стареньким дідусем, [тому що людина, яка повірить у це, буде] жити безтурботним і тривіальним життям, не маючи почуття вищої цілі... Це велике зло – сказати людині брехню про Бога, тому що коли ми починаємо вірити у хибні речі про Бога, то думатимемо хибні речі про себе і житимемо нещасливо або погано. Неправда про Бога, сказана людині, спотворює реальність, перекручує життя і збиває всі життєві процеси”⁴

Одним зі способів, як ми можемо оберігати Євангеліє, є вивчати і добре знати його, щоб, коли хтось його спотворює, ми могли розпізнати спотворення і запобігти тому, щоб воно передалося далі. Ми також можемо оберігати Євангеліє, правильно навчаючи його інших. Тісно пов'язане з цим ефективно використання його в житті людей. Ми повинні використовувати його у страхах, невпевненості, гіркоті, непослуху тощо у нашому житті та житті інших навколо нас. Коли ми будемо це робити, то зможемо побачити, що лише правдиве Євангеліє здатне викоринити ці проблеми. Таким чином, ми відмовляємо людей піддаватись спокусі перекручувати Євангеліє.

Врешті, Павло нагадує нам, що Бог є Тим, Хто стереже Євангеліє (вірш 12, 14). Святий Дух діє в Церкві й перебуває в нас. Він буде вести Церкву в Своїй істині. Він дасть нам мудрість, щоб знати, в якому випадку Євангеліє спотворюється. Коли ми почнемо відходити від нього, Він без сумніву стримає і правильно навчить знову. Це ж, врешті-решт, Боже Євангеліє. Ми повинні старанно оберігати Євангеліє, але водночас не повинні жити в страху, що його буде втрачено. Бог, Який знає, що тільки Євангеліє дозволить відвернути людство від повного й остаточного падіння в гріх, запевняє нас, що збереже його.

8. Павло подає щонайменше три можливі причини для сорому. У 8-ому вірші він говорить, що можна соромитися Христа і Євангелія. У 8-ому та 16-ому віршах він зауважує, що можна соромитися інших християн. У 12-ому вірші він допускає можливість того, що страждання можуть завдати сорому. Ми відчуваємо сором, коли не дотягуємо до стандартів, які встановили самі для себе. Ми всі маємо певні стандарти, досягнення яких, на нашу думку, зробить нас значними й шанованими. У нашій свідомості є образ, який ми вважаємо героїчним. Коли ми не можемо досягти цих стандартів або відповідати цьому образу, ми відчуваємо сором.

Ці стандарти й образи часто диктує нам наша культура. Вони охоплюють поняття про те, як не бути нужденним і не спілкуватися з тими, кого вважають нужденним або соціально неприйнятним. Проте, приймаючи Христа, ми визнаємо нашу нужденність і пов'язуємо себе з Тим, Кого суспільство відки-

нуло і розіп'яло. Ми також стаємо членами родини таких самих людей, які визнали свою нужденність і часто виявляють її у своєму житті. Часто вважають, що той, хто зробив щось не так, заслуговує на страждання, тому це також часто супроводжується почуттям сорому.

Павло зосереджує так багато уваги на питанні сорому, тому що знає, як ці почуття можуть виснажувати нас, коли поглинають наше життя. Сором паралізує нас. Коли ми соромимося Христа і Євангелія, ми не хочемо визнати, що належимо Йому. Ми соромимося і не передаємо Євангеліє. Коли ми соромимося одновірців, то відходимо від них. Ми перестаємо бути ефективними носіями добра в їхньому житті. Коли ми соромимося страждати заради Євангелія замість того, щоб бути людьми, які радіють, "що сподобились прийняти зневагу за Ймення Господа Ісуса" (Дії 5:41), ми відмовлятимемося робити те, що може привести до переслідування і відкинення. У всіх цих речах ми засмучуємо і не шануємо Бога.

Якщо ми хочемо подолати сором, ми повинні думати не так, як думає світ. Бог оцінює речі по-іншому. Його оцінка відповідає тому, якими речі є насправді. Якщо ми залишимося вірними Йому, Він виправдає нас. А ті, хто відрікався Ісуса і Його народу і не бажав страждати, відчуватимуть справжній сором останнього дня.

-
1. William Hendriksen, *The Epistles to Timothy and Titus* (Grand Rapids: Baker Book House, 1957), p. 234.
 2. John R. W. Stott, *Guard the Gospel: The Message of 2 Timothy* (Джон Р. В. Стотт "Стережіть Євангеліє: друге послання до Тимофія"), p. 13.
 3. Carl George, *The Coming Church Revolution: Empowering Leaders for the Future* (Карл Джордж "Прийдешня церковна революція: підготовка лідерів до майбутнього").
 4. Eugene H. Peterson, *Traveling Light: Modern Meditations on St. Paul's Letter of Freedom* (Юджин Х. Петерсон "Подорожнє світло: сучасні роздуми над посланням св. апостола Павла про свободу"), pp. 34ff.